

ներքին բաղկացած երաժշտութեամբ
օպերայի վերածննդ և ընծա հանցելու
մէջ մէկ հեկա աւելի լուրջ երաժշտա-
կան պատմութեամբ հարաւորապէս
գոր Միւրաշեանը որ Մալի Գիւրաւա-
նով, որի մէջ զարմանալ հաշիւական և
արեւելեան երաժշտութիւնն է, Այնու-
հետեւ մէկ հեկա թուրքերէնից թարգ-
մանութիւնները՝ «Արշին մալ տալան»
և «Երկու ծառեր», որոնց վերջնական
աւելցումը մէկ պահու դեր չէ խա-
ղացել հայ գրամատ. օպերային խում-
բը. 8. Թաւաճանի Մալա-ը, Ս.
Կարապետի «Երկու ծառեր», թ.
Միւր. Տէր-Գրիգորեանի «Էս էլ քի
մօցիքը թիւն» կատարելութիւնը
վերածած օպերայի «Գալաթի Կարապետ»
վերածարով կեն Ամեն տեղ ժողովը-
ղական և արեւելեան եղանակներ են ու
պարերը:

Լուրջ ճանաչողութիւն չի կարող
լինել մի այսպիսի գործի մէջ. պէտք
է միայն նկատի առնել, որ սա գործի
սկիզբն է, օպերայի ստղծման են, և
հարկաւոր է միայն ճշտել, խոր
նուրջ տալ, սրբազան Արշին մի քա-
նի միայն բաւական էր, որ մի որոշ
առաջնորդութիւն տներ գործը, միա-
շան երգերից մի քանիսն արդէն
դառնում են երկնային, Գործը անկա-
կած կուտարական է, նա դեռ խա-
կ է, բայց կը հաստատանայ, կը յառա-
ջի մի և կարելի է համարակալ տակ,
որ հետո էլ այն ժամանակը, երբ հայ
օպերան ու օպերայի գործի կը հրա-
պրեն աւելի լուրջ պատրաստած ե-
րաժշտագետներ, գործը կը զերտու-
տարները Աւելի լուրջ չէր հայ Թատրո-
նական գրականութեան սկիզբը. Այա-
ղաթեանի «Այա իմ կորած յետուս-
կին»-ով, Փոլիկիւսի և Տէր-Գրիգոր-
եանի վարդապետական գործերով
սկսած մեր Թատրոնական գրականու-
թիւնը այժմ ունի «Գեղար», «Գառնի հա-
մար», «Հին Աստուծոն» և այլն: «Անու-
շից», «Արշին» և «Արշին մալ տալան»
յետոյ էլ կը գտն հայոց «Կարմիր»,
«Արշին» և «Արշին»:

Մատ. Գառնիկեան

„ՀՈՐԻՃՈՒՆ“ ԹԱՂԱՎԻՑՆԵՐԻՑ

Մանգակներ, 10 յունիսի

(Հանգստի)

Դրեթէ ամեն օր այստեղ են գալիս
Բիթլիսից, Մուկանից և զանազան
շրջաններից տասնեակ փոխադրու-
ներ 25-30-ական, որ շայտ Գիւրաւա-
նական ընկերութիւնը բոլորովին
ուրիշ ֆունկցիոն ունի, այնպիսի
նիւ. նա ցարդ հայապատկան է բաժա-
նի նրանց միմիայն տղից աղաւթու
համար, բայց այլևս անկարող է օգ-
նել, ուստի «Երաժշտական Օգնութեան»
հիմնադրական կոմիտէի կողմից յա-
պաղման ամեն մի բողբ կարող է ա-
ղաւթու հետեւանքներ ունենալ զը-
քախ փոխադրականները համար: Մա-
նակները առաջնակարգ կէտերից
մէկն է, որի վրայով անցնում են նոր
փոխադրականները, և այստեղ անը-
ստիւ է բանալ մեղադատու կայան:

Նոր քանակ լուր բեր է խոստա-
նում, բայց չկան հնձորներ և հուճի
մեղանքներ:

Հայոց Գիւրաւանական ըն-
կերութեան վերաբերմամբ:

Գաղապար կայանում

ՎԱՆԻ ԸՆԹԱՍԻՆ ԿԵԱՆԲԸ

Վան, 10 մայիս

Այս մի քանի ամսուս մէջ Վա-
նուրական մէջ սկսեցին գործել կարգ
մը ընկերութիւններ (Կոլաբորատի-
ւայ, Գիւրաւանական, Ամերիկացիներ,
Հայաստանի վերադարձեալներ յանձնա-
ժողով և այլն) և օրը օրին ալ կ'աւե-
լանան, այնպէս որ գաղթականական
գործով զբաղակցողներ թիւը աւելի շատ
է՝ քան նախապես ստացողները:

Բանի մը օր առաջ Միւրաշեան Տիգ-
րանեան իր խումբով Վան ժամանելու
Ուղիցի արեւմտանդներ բաժնով, բայց
գործիչներ և նիւթեր չգտնելու
պատճառաւ մտադիր են վերադառնալ
Թիֆլիս և գործիչները գնել:

Միւրաշեան գիւրաւանական հա-
ղիւ 150—200 հոգ տրած է, «Գաղա-
պար» բերան մի կ'աթիլ լուր:

Վերջերս հարգու ու մի գիւրաւա-
նական Գիւրաւան. ընկ. համաձայնեցաւ
շատախնդրելուս տալու 25—30 հոգ:

*) Միւրաշեան կը առնէր ու Տիգ. Միւրաշե-
անի մէջ էլ տարբեր ձեւեր չափեր հարաբե-
րութիւն: Ենթադրու էր, որ Միւրաշեան, արեւ-
մուտք ունենալով, շատեալ գերեզման և առանց
երաժշտական, անհամար կրեւատներով մի
կոմիտէ չկեն: Կատարական տանջ. նոր
գործիչ, պիտի սկսէր և եւր հարաբերութեան
կապերը կեն: Եւ ոչ թիւ թիւներով: Ինչ որ
հետեւ է հետեւ «Արշին մալ տալան», չի կա-
նալ գործի:

Մ. Գառնիկեան

նուրեկաւ, տեսնելով գործարարու մը
պիտի լինի: Հետաւոր և մի քիչ կա-
կածներ վայրեր (Հաղարէն, Պողոս-
էն և այլն) անտես առնած են:

Անկէ զատ ընկերութեան գործու-
նեութեան ընդհատուի կողմից և ալ
ժաւող կէտ մը կ'աթիլ կայ՝ այս այն է,
որ տեղացի ուժեր գրեթէ բոլորովին
անտես առնած են:

Վանի գիւրաւան, կարելի է ասել,
ոչնչով չէ փոխաւ: Բանդուսի գոր-
ծի վերջ տալու համար անհրաժեշտ
է, որ ամեն տունէն գէթ մի մարդ
երկիր վերադառնայ և դեռ կանգուն
մնացած իրենց տունը պահպանեն:

Անցեալներ Գնդանեանց գիւղին մօ-
տէն անցնող ճամբորդներու վրայ ան-
ժանօթ աւազակներու կողմէն կրակ
է բացուած:

Երկու օր առաջ Գաղապարէն պա-
նացաւ միլիցիայի գիւրաւանէն մալա-
թացի երեսասարգ մը:

Երբոր անգամ լինելով խուզարկե-
ցաւ պոլիտրաքի Գրիգորի տուն. մութ
ուժերու գործը կը նկատուի: Կարգ մը
տեղեր ևս խուզարկութիւններ եղան
օղիի պատճառաւ անութեամբ, բայց
արդիւնք չգտ:

Հիւրերը դեռ կը շարունակեն խը-
ւի ժողովուրդէն:

Անցեալ շաբթուան Արագ գնացող
20 հայերու և կողակներու վրայ բեր-
ւեց

ՊԱՏԵՐԱՋՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԳՆԾ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԻՐ. ԿՐԱՄԱՆԱՍԻՐ ԾՆԱԲԻՑ

10 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Ծակատի
մի քանի մասերում Իւրիսի շրջ-
անից դէպի հարաւ գերմանացի-
ները, թնդանօթային նախապա-
րաստումից յետոյ, փորձում էին
յարձակումներ դիմել, բայց ամեն
տեղ էլ անաշուղ: Մոլորեցնւո կա-
յարանի վրայ թշնամու օդանա-
ւերը երեկ մօտ 40 ուղւոր նետե-
ցին: Յունիսի 8-ի գիշերը ժամը
11-ին կռիւ սկսեց Օւրիսի ջրանց-
քի գծի վրայ: Լոգիստիկի շրջա-
նում, Զոյով լուսնի ճառագայթա-
նեւում համար երկու կողմերից էլ
արեւած փորձերը չարողեցին: Այս
կռիւ մէջ վրաւորած էին քա-
շարի գնները: Շտեղծման և զը-
նապետ Բերգհայտընը, որոնք
շուտով վախճանեցին Գն. Բրու-
սիլով: Երբոր ճակատում մաս-
նաւոր կռիւներ են տեղի ունե-
նում, ինչպէս նախկին կռիւները,
նմանապէս և նոր շրջաններում,
զարաց թուով ճակատում մաս-
նաւոր շարունակում է օգնա-
կան գործեր ստանալ: Փրանսիա-
կան և իտալական սամանները:
Մեր առաջնախաղարարը Բուլգովի-
նայում շարունակում է: Գրաւ-
ւած են Գուրա Գուրուր, Սարա-
ւած (Ռազաւոցից դէպի արեւմուտք)
և Վիշնից (Կուտի մօտ) գիւղե-
րը: Հեղապոնիսի վերցւած է մօտ
800 գերի: Թշնամին յետ է քաշ-
ւում դէպի Կարպատները:

Կովկասեան ճակատ. — Փոփո-
խութիւններ չկան:

11 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Գերմա-
նական արտիլերիան կրակ կենտ-
րոնացրել էր Իկիկիւի նախակա-
մքի ամրութեան դէմ: Իլլուկատի
շրջանում մենք յանկարծական
համարակալ յարձակում գործեցին:
գերմանական խումբայինները վրայ:
Թշնամին այդ քանից յետոյ փոր-
ձում էր հակադարձական դիմել,
բայց յետ շարունակ հրացանների
և գնդացիների կրակով, Գրանից
ժամայն գերմանացիները երկար
ժամանակ անկարգ կերպով կա-
կում էին շատ թնդանօթներին:
Յունիսի 9-ին թշնամին թնդանօ-
թային ուժով կրակ բացեց Բեր-
գի մարտիցի և Կրա գիւղի
միջև գտնւած ճակատամասի դէմ
(Բերգիցաւ դեպի վրայ), Բուլգա-
նով գիւղի արեւելեան կողմը):
Ընդամենն նա բաց թողեց սպիտակ
ժուլի ընդամենը: Վերջիններս ցը-
րեցին ժամանակի ձեռք առած:

12 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Գերմա-
նական արտիլերիան ուժեղ կրակ
էր բացել Ռիկայի դիրքերի շատ
մասերի դէմ: Գերմանացիների մի
ուժեղ խումբ փորձում էր մօտե-
լան մեր խումբայիններին Բարիտ
լճի արեւմտեան ծայրին, բայց ան-
հետանք: Իւրիսի վրայ նախկին
թշնամու արտիլերիան նոյնպէս
ուժեղ կրակ էր բացել: Թշնամու
օդանաւերը 20 ուղւոր նետեցին
Պողոսիանի կայարանի վրայ (Մու-
րիսից) դէպի հարաւ-արեւմուտք:
Մեր օդանաւերից մէկը դէպի Թի-
ւան ուղիղ գործած համա-
ձակ թռչելով ժամանակ զարկեց
թշնամու արտիլերիային: Բաշի
օդանաւերը շատաւ-կապիտան Բա-
նի և պարագայից Գառնիկ, չու-
յելով որ երկուսն էլ վրաւոր
էին, իշան մեր առաջաւոր ֆի-
մօտեցր, Մութի վրայ, Յմիլիսից
(Չարտիլիսի կայարանի շրջն)
դէպի հարաւ երեք վերստ հե-
տաւորութեան վրայ: Մենք անակրե-
կալ յարձակումներ գործեցին:
Միւրաշեանի շարունակում էր
հարկաւոր է միայն ճշտել, խոր
նուրջ տալ, սրբազան Արշին մի քա-
նի միայն բաւական էր, որ մի որոշ
առաջնորդութիւն տներ գործը, միա-
շան երգերից մի քանիսն արդէն
դառնում են երկնային, Գործը անկա-
կած կուտարական է, նա դեռ խա-
կ է, բայց կը հաստատանայ, կը յառա-
ջի մի և կարելի է համարակալ տակ,
որ հետո էլ այն ժամանակը, երբ հայ
օպերան ու օպերայի գործի կը հրա-
պրեն աւելի լուրջ պատրաստած ե-
րաժշտագետներ, գործը կը զերտու-
տարները Աւելի լուրջ չէր հայ Թատրո-
նական գրականութեան սկիզբը. Այա-
ղաթեանի «Այա իմ կորած յետուս-
կին»-ով, Փոլիկիւսի և Տէր-Գրիգոր-
եանի վարդապետական գործերով
սկսած մեր Թատրոնական գրականու-
թիւնը այժմ ունի «Գեղար», «Գառնի հա-
մար», «Հին Աստուծոն» և այլն: «Անու-
շից», «Արշին» և «Արշին մալ տալան»
յետոյ էլ կը գտն հայոց «Կարմիր»,
«Արշին» և «Արշին»:

Մատ. Գառնիկեան

դեր յարձակում գործեցին: Հայեր հա-
ղի հաղթանակներ Գիւրաւանի կող-
մի կը ձեռն:

Միւս կողմէն Սարաւի և Սալապի
բերդը յարձակել են հաղարէն գիւ-
ղի վրայ: Գիւրաւանը հաղիւ հաղ-
արգացներ են ինքզինքներն նետել: Պո-
ղոս-Բուլգի:

Սոյն բերդեր անցեալներ կտրեցին
եղիւններու մեծ: Զանկիր աղայի ճա-
նապարհը, բայց քանի մը ժամ խոսե-
լէ վերջ կը թողուն և կը փախչին:

Մայիս 3-ին Սալապի բերդը պէկը
Բէշերին նամակ մը կը գրէ Վանի գը-
րեւատորին հետեւալ բովանդակու-
թեամբ. «Հայեր յարձակել են խա-
ղաղ բերդերու վրայ: 5 մարդ սպա-
նել ու 15 ուղւոր տարել: Եւ զինքն
իմ մարդիկ ու կողակներ հետադի-
րու, ու տեսած են որ 40 ի չափ են ու
լուր են պարագած: Ստիպւած եմ վաղը
բաւական թուով քրդերով և զօրքով
գնալ Գիւրա-Բուլգի» (երկի Բարթո-
ղիմէոս վանք ըսել կուզէ):

Ինչ մեղեցալութիւններ է, որ կը
շարժեն—մարդ չգիտէր:

Հուրի մը կը շրջեն, թէ բերդը ցե-
ղապետ Միկոն իր մարդոց հետ ճա-
րայի կողմէն անցրէ և տանձկան
բանակը: Կարծում այս մէկ անգամ չէ,
որ այս ոճրագործ ցեղապետը կը դա-
ւանէ ուս պետութեան:

Արեգ

ՊԱՏԵՐԱՋՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԳՆԾ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԻՐ. ԿՐԱՄԱՆԱՍԻՐ ԾՆԱԲԻՑ

10 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Ծակատի
մի քանի մասերում Իւրիսի շրջ-
անից դէպի հարաւ գերմանացի-
ները, թնդանօթային նախապա-
րաստումից յետոյ, փորձում էին
յարձակումներ դիմել, բայց ամեն
տեղ էլ անաշուղ: Մոլորեցնւո կա-
յարանի վրայ թշնամու օդանա-
ւերը երեկ մօտ 40 ուղւոր նետե-
ցին: Յունիսի 8-ի գիշերը ժամը
11-ին կռիւ սկսեց Օւրիսի ջրանց-
քի գծի վրայ: Լոգիստիկի շրջա-
նում, Զոյով լուսնի ճառագայթա-
նեւում համար երկու կողմերից էլ
արեւած փորձերը չարողեցին: Այս
կռիւ մէջ վրաւորած էին քա-
շարի գնները: Շտեղծման և զը-
նապետ Բերգհայտընը, որոնք
շուտով վախճանեցին Գն. Բրու-
սիլով: Երբոր ճակատում մաս-
նաւոր կռիւներ են տեղի ունե-
նում, ինչպէս նախկին կռիւները,
նմանապէս և նոր շրջաններում,
զարաց թուով ճակատում մաս-
նաւոր շարունակում է օգնա-
կան գործեր ստանալ: Փրանսիա-
կան և իտալական սամանները:
Մեր առաջնախաղարարը Բուլգովի-
նայում շարունակում է: Գրաւ-
ւած են Գուրա Գուրուր, Սարա-
ւած (Ռազաւոցից դէպի արեւմուտք)
և Վիշնից (Կուտի մօտ) գիւղե-
րը: Հեղապոնիսի վերցւած է մօտ
800 գերի: Թշնամին յետ է քաշ-
ւում դէպի Կարպատները:

Կովկասեան ճակատ. — Փոփո-
խութիւններ չկան:

11 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Գերմա-
նական արտիլերիան կրակ կենտ-
րոնացրել էր Իկիկիւի նախակա-
մքի ամրութեան դէմ: Իլլուկատի
շրջանում մենք յանկարծական
համարակալ յարձակում գործեցին:
գերմանական խումբայինները վրայ:
Թշնամին այդ քանից յետոյ փոր-
ձում էր հակադարձական դիմել,
բայց յետ շարունակ հրացանների
և գնդացիների կրակով, Գրանից
ժամայն գերմանացիները երկար
ժամանակ անկարգ կերպով կա-
կում էին շատ թնդանօթներին:
Յունիսի 9-ին թշնամին թնդանօ-
թային ուժով կրակ բացեց Բեր-
գի մարտիցի և Կրա գիւղի
միջև գտնւած ճակատամասի դէմ
(Բերգիցաւ դեպի վրայ), Բուլգա-
նով գիւղի արեւելեան կողմը):
Ընդամենն նա բաց թողեց սպիտակ
ժուլի ընդամենը: Վերջիններս ցը-
րեցին ժամանակի ձեռք առած:

12 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Գերմա-
նական արտիլերիան ուժեղ կրակ
էր բացել Ռիկայի դիրքերի շատ
մասերի դէմ: Գերմանացիների մի
ուժեղ խումբ փորձում էր մօտե-
լան մեր խումբայիններին Բարիտ
լճի արեւմտեան ծայրին, բայց ան-
հետանք: Իւրիսի վրայ նախկին
թշնամու արտիլերիան նոյնպէս
ուժեղ կրակ էր բացել: Թշնամու
օդանաւերը 20 ուղւոր նետեցին
Պողոսիանի կայարանի վրայ (Մու-
րիսից) դէպի հարաւ-արեւմուտք:
Մեր օդանաւերից մէկը դէպի Թի-
ւան ուղիղ գործած համա-
ձակ թռչելով ժամանակ զարկեց
թշնամու արտիլերիային: Բաշի
օդանաւերը շատաւ-կապիտան Բա-
նի և պարագայից Գառնիկ, չու-
յելով որ երկուսն էլ վրաւոր
էին, իշան մեր առաջաւոր ֆի-
մօտեցր, Մութի վրայ, Յմիլիսից
(Չարտիլիսի կայարանի շրջն)
դէպի հարաւ երեք վերստ հե-
տաւորութեան վրայ: Մենք անակրե-
կալ յարձակումներ գործեցին:
Միւրաշեանի շարունակում էր
հարկաւոր է միայն ճշտել, խոր
նուրջ տալ, սրբազան Արշին մի քա-
նի միայն բաւական էր, որ մի որոշ
առաջնորդութիւն տներ գործը, միա-
շան երգերից մի քանիսն արդէն
դառնում են երկնային, Գործը անկա-
կած կուտարական է, նա դեռ խա-
կ է, բայց կը հաստատանայ, կը յառա-
ջի մի և կարելի է համարակալ տակ,
որ հետո էլ այն ժամանակը, երբ հայ
օպերան ու օպերայի գործի կը հրա-
պրեն աւելի լուրջ պատրաստած ե-
րաժշտագետներ, գործը կը զերտու-
տարները Աւելի լուրջ չէր հայ Թատրո-
նական գրականութեան սկիզբը. Այա-
ղաթեանի «Այա իմ կորած յետուս-
կին»-ով, Փոլիկիւսի և Տէր-Գրիգոր-
եանի վարդապետական գործերով
սկսած մեր Թատրոնական գրականու-
թիւնը այժմ ունի «Գեղար», «Գառնի հա-
մար», «Հին Աստուծոն» և այլն: «Անու-
շից», «Արշին» և «Արշին մալ տալան»
յետոյ էլ կը գտն հայոց «Կարմիր»,
«Արշին» և «Արշին»:

Մատ. Գառնիկեան

տրութեան վրայ: Մենք անակրե-
կալ յարձակումներ գործեցին:
Միւրաշեանի շարունակում էր
հարկաւոր է միայն ճշտել, խոր
նուրջ տալ, սրբազան Արշին մի քա-
նի միայն բաւական էր, որ մի որոշ
առաջնորդութիւն տներ գործը, միա-
շան երգերից մի քանիսն արդէն
դառնում են երկնային, Գործը անկա-
կած կուտարական է, նա դեռ խա-
կ է, բայց կը հաստատանայ, կը յառա-
ջի մի և կարելի է համարակալ տակ,
որ հետո էլ այն ժամանակը, երբ հայ
օպերան ու օպերայի գործի կը հրա-
պրեն աւելի լուրջ պատրաստած ե-
րաժշտագետներ, գործը կը զերտու-
տարները Աւելի լուրջ չէր հայ Թատրո-
նական գրականութեան սկիզբը. Այա-
ղաթեանի «Այա իմ կորած յետուս-
կին»-ով, Փոլիկիւսի և Տէր-Գրիգոր-
եանի վարդապետական գործերով
սկսած մեր Թատրոնական գրականու-
թիւնը այժմ ունի «Գեղար», «Գառնի հա-
մար», «Հին Աստուծոն» և այլն: «Անու-
շից», «Արշին» և «Արշին մալ տալան»
յետոյ էլ կը գտն հայոց «Կարմիր»,
«Արշին» և «Արշին»:

Միւրաշեանի շարունակում էր
հարկաւոր է միայն ճշտել, խոր
նուրջ տալ, սրբազան Արշին մի քա-
նի միայն բաւական էր, որ մի որոշ
առաջնորդութիւն տներ գործը, միա-
շան երգերից մի քանիսն արդէն
դառնում են երկնային

Типографія „МАМУ-ЛЪ“ Дорисъ, Мелитопольск. у. 923